

COMITETUL JUDEȚEAN DE PATRONAJ
AL OPERELOR SOCIALE MUȘCEL 1941-1945

IONELA NIȚU*
DAN OVIDIU PINTILIE**

Prin Decretul-Lege de organizare al Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale cu nr. 996 din 10 aprilie 1941, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 86 din 10 aprilie 1941, s-a prevăzut ca în fiecare județ, sub îndrumarea prefectului, să se organizeze un Comitet județean al Consiliului de Patronaj, care va propune Președinției Consiliului de Patronaj București, compunerea comitetelor județene și organizarea acestora¹. Obiectivul principal al Consiliului de Patronaj era ca prin legătura între serviciile publice și activitatea instituțiilor de inițiativă particulară să se ajungă la realizarea unor obiective cerute de imperativul vremurilor de atunci și anume: asistența familiilor celor căzuți în război; crearea unor noi posibilități de viață țăranilor și muncitorilor; asistența sistematică a celor lipsiți de sănătate și de putere de a-și agonisi singuri cele necesare pentru hrana zilnică².

Ca urmare, în data de 13 iunie 1941 în prezența colonelului D. Voinescu, prefectul județului, a lui H.N. Bălănescu, subprefectul județului și a Virginiei Radu, Șefa Serviciului administrativ al prefecturii are loc ședința de constituire a Comitetului județean Mușcel al Operelor Sociale conform ordinului MAI nr. 9053 J din 07.06.1941 și a decretului lege din 10.04.1941, art. 16-22, care reglementau organizarea comitetului județean, a comitetului de direcție și a biroului administrativ.

Au participat la ședința de constituire 14 persoane, printre care menționăm pe: colonelul Periețeanu – comandantul Garnizoanei, avocatul Anton Negulici, primarul orașului, dr. D. Georgescu, medicul primar al județului, Gheorghe Bănățeanu, protoiereul județului, Grecu, prim-președinte al Tribunalului, precum și alte persoane cu competență și activitate recunoscută în domeniul operelor sociale³. Cei prezenți au desemnat 6 persoane cu activitate deosebită pentru care prefectura urma să intervină la Președinția Consiliului de Miniștri pentru a fi numiți prin decret de către conducătorul statului. Aceste persoane desemnate au fost: Maria Stănescu – președinta Societății „Principele Mircea”, Corina Ionescu Berechet – membră a Societății „Milostenia

* Serviciul Județean Vâlcea al Arhivelor Naționale, Vâlcea.

** Serviciul Județean Argeș al Arhivelor Naționale, Pitești.

¹ Serviciul Județean Argeș al Arhivelor Naționale, (în continuare S.J.A.N. Argeș), fond *Comitetul de Patronaj al Operelor Sociale Mușcel*, dosar 3/1941, f. 3.

² *Ibidem*, dosar 17/1941, f. 11.

³ *Ibidem*, dosar 1/1941, f. 1-5.

Creștină”, Dr. Gh. Tănăseanu – președintele Societății de Cruce Roșie – Filiala Mușcel, preotul N. Mănescu – fost prefect, Iancu Anastase – industriaș și N. Popescu Schiauc – inspector școlar județean. Până la constituirea Biroului administrativ conform art. 22 din lege lucrările comitetului erau executate de către M. Firică, șeful Serviciului financiar al prefecturii. Se hotăra de asemenea, ca prefectura să ceară primăriei orașului, Serviciului sanitar județean și tuturor preturilor să înainteze un tabel cu toate societățile și așezămintele particulare care se ocupau în mod permanent sau ocazional cu opere de binefacere, precum și instituțiile private care aveau activități de interes social.

În data de 14 august 1941 se comunica Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale București constituirea Comitetului județean Mușcel în ședința din data de 13 iunie precum și convocarea primei ședințe pentru ziua de 19 august 1941. Prefectul județului în calitate sa de președinte al Comitetului județean de Patronaj „pentru o mai strânsă colaborare a tuturor oamenilor de bine și a celor care se interesează se soarta acestei națiuni s-a adresat în scris cu adresele nr. 11.313, 11.314 din 14.08.1941 lui Constantin I.C. Brătianu și Ion Mihalache și 11.734 din 24.08.1941 doamnei Litza colonel Baranga, mama mareșalului Ion Antonescu, cu propunerile de a primi președinția de onoare a Comitetului județean de Patronaj Mușcel.

Ion Mihalache, în 18 august, de la Dobrești a mulțumit călduros pentru propunerea făcută și care îl onora dar a refuzat politicos solicitând „de a trece această onoare unei persoane în contact mai des cu domnia voastră, cum cred eu că este util”, subliniind însă tot sprijinul moral pe care îl putea acorda în acel timp și colaborarea „la această frumoasă operă”⁴.

Constantin I.C. Brătianu a mulțumit pentru onoarea făcută și cu toate că a afirmat că „nu știu ce activitate va desfășura această instituție, totuși, având încrederea că o veți îndruma într-un scop folositor intereselor generale ale țării, accept președinția ce-mi oferiți și vă rog să primiți asigurarea simțămintelor mele deosebite”⁵. De asemenea, Litza colonel Baranga, din Pitești, b-dul Ferdinand nr. 16, scria prefectului că propunerea făcută „m-a mișcat foarte mult și vă rog să primiți și să transmiteți întregului comitet mulțumirile mele pentru deosebita atenție ce mi s-a dat, comunicându-vă că ori de câte ori va fi nevoie de vreun concurs al meu de asistență sau muncă, voi fi întotdeauna la prima chemare alături cu comitetul pentru a-mi da obolul de muncă ca femeie și româncă”⁶.

În cadrul ședinței Comitetului județean din 19.08.1941, se constituie Comitetul de direcție în conformitate cu art. 20 din decretul-lege în care în afară de prefect col. D. Voinescu, în calitate sa de președinte, au fost desemnați ca membri: dr. G. Georgescu, medicul primar al județului, Anton Negulici primarul orașului Câmpulung și col. Stelian Periețeanu comandantul garnizoanei⁷. În județ s-au constituit 78 comitete comunale din cele 81 de comune ale județului și Comitetul orașenesec Câmpulung⁸.

⁴ *Ibidem*, f. 9-10.

⁵ *Ibidem*, f. 11.

⁶ *Ibidem*, f. 12-13.

⁷ *Ibidem*, f. 104.

⁸ *Ibidem*, dosar 2/1941, f. 1-200.

Conform organigramei, Comitetul județean avea în subordine un Subcomitet financiar care se ocupa cu colectarea fondurilor pentru „Darul ostașului”, „Ajutorul de Iarnă”, subvenții de la instituții și autorități precum și întocmirea proiectului de buget. Subcomitetul de îndrumare tehnică se ocupa de îndrumarea și coordonarea comitetelor locale, urbane și rurale, supravegherea activităților operelor sociale, recrutarea personalului, asistența luptătorilor și familiilor lor, asistența invalizilor, asistența văduvelor și orfanilor, cantine școlare, cămine și fundații⁹.

Colonelul D. Voinescu a rămas în funcția de prefect și președinte al Comitetului până în 1942 când a fost înlocuit de generalul Th. Nicolau până la data de 12.10.1944, colonelul magistrat I.M. Constantinescu până la data de 8 martie 1945, profesorul Ilie Patraulea de la 8 martie, iar apoi Ion Napotescu¹⁰.

Comitetul județean controla și supraveghea întreaga activitatea a instituțiilor fin județ de asistență și ocrotire socială care erau următoarele:

1. Societatea de Cruce Roșie, filiala Societății Naționale de Cruce Roșie din București, cu filiale la Topoloveni, Ștefănești, Rucăr, Leordeni, Jugur și Priboieni, organizate după statutul societății Crucea Roșie. Activitatea acestei societăți se rezuma mai ales la colectarea de fonduri și materiale pentru întreținerea spitalelor de război și ajutorarea răniților în caz de incendii, inundații etc. Era o societate cu personalitate juridică.

2. Filiala Societății „Principele Mircea” înființată în 3 septembrie 1940, avea ca activitate acordarea asistenței medicale tuturor mamelor și copiilor din cauza lipsei de medici cât și asistență materială ca ajutor din lipsă de fonduri sau fonduri foarte mici. Funcționa pe lângă dispensarul de puericultură al Ministerului Sănătății având mai multe subfiliale în județ la Domnești, unde se lucra cel mai mult, Leordeni, Văleni, Dâmbovița și Rucăr¹¹.

3. Secția de Milostenie Creștină a Căminului Cultural „Dinicu Golescu” din Câmpulung, înființată din 10 ianuarie 1931, activa din 1939 sub președinția primarului Aton Negulici din Câmpulung și se ocupa în principal cu strângerea de fonduri și materiale pentru întreținerea cantinelor școlare și ajutoarea persoanelor lipsite de mijloace materiale din oraș. Avea personalitate juridică fiind o filială a Fundației Culturale Regale „Regele Mihai I” și funcționa prin Comitetul central și Comitetele parohiale ce funcționau pe lângă cele 12 biserici din oraș¹². În plasa Râul Doamnei funcționau 23 de cămine culturale sătești și Așezământul „Doamna Basarab” din Domnești afiliate căminelor regale aparținând de Fundația Culturală Regală.

După părerea doctorului Georgescu, medicul primar al județului, aceste trei organizații de asistență socială, erau suficiente pentru asigurarea tuturor ramurilor de asistență din oraș și din județ dacă ar fi fost mai bine organizate dorindu-se cooptarea unor „personalități de vază din punct de vedere moral și material și care să activeze intens”, iar fiecare din cele trei asociații „să-și înființeze organizații în tot județul astfel ca să poată beneficia cât mai mulți de asistență socială”.

⁹ *Ibidem*, dosar 3/1941, f. 65.

¹⁰ *Ibidem*, dosar 117/1945, f. 25-26.

¹¹ *Ibidem*, dosar 17/1941, f. 12.

¹² *Ibidem*, f. 10v.

4. Colonia de ocrotire a copiilor orfani din Valea Popii, refugiată din Oradea și afiliată Centrului de ocrotire de la Arad. Această colonie înființată în noiembrie 1923, era pusă sub supravegherea și conducerea doamnei Alexandra Avramescu din Valea Popii, numită în 1924. Copiii părăsiți sau care nu puteau fi crescuți de mamele lor erau îndrumați spre diferite meserii. Era susținută de Ministerul Sănătății prin Centrul de Ocrotire Craiova care a început să funcționeze efectiv în luna august 1940. Centrul era condus de un medic primar ajutat de un medic secundar cu personal de administrație și serviciu în număr de 20. Deși județul Mușcel nu cădea în raza de activitate a centrului, acestea fiind Dolj, Romanați, Mehedinți, Gorj și Olt, totuși ministerul având în vedere bunăvoința populației arătată în urma propagandei făcute de Alexandra Avramescu a admis să fie înființată o colonie la Valea Popii care la un moment dat a ajuns să aibă 400 de copii. O parte din acești copii au fost înfiți de către alți părinți, alții au plecat la meserii după vârsta de 16 ani, iar alții s-au căsătorit primind ca donație pământ și casă. Colonia mai avea doar 124 de copii¹³.

5. Preventoriul de la Leordeni înființat în 1941, era sprijinit financiar din bugetul comunei și din alte venituri. Nu avea personalitate juridică, dar scopul pe care îl urmărea era adunarea copiilor între 2 și 7 ani în zilele în care părinții acestora erau la muncă, pentru hrănirea și adăpostirea lor. Se punea problema de asemenea a cerșetorilor de la sate și în special de la oraș pentru crearea unui azil¹⁴. Numărul copiilor îngrijiți a fost de 15 zilnic și în total 645, iar cheltuiala se ridica la suma de 8.000 lei deoarece pe lângă hrană erau consultați de serviciul medical și li se făcea și educație adecvată vârstei lor. Din luna iulie 1941 a fost înființată cantină obștească unde erau aduși copiii de la 3-5 ani care primeau toată asistența¹⁵.

Conform instrucțiunilor înaintate de Consiliul de Patronaj al Operelor Sociale s-a hotărât întocmirea de urgență a unor tabele și fișe de familie pentru fiecare dintre urmași celor căzuți în război, a celor care trăiesc în concubinaj, a situației copiilor nelegitimi, nerecunoscuți, întocmirea unor dări de seamă cu activitatea desfășurată pe linie socială pe anii 1938-1941, ajutorarea familiilor celor decedați și răniți în război, distribuirea de ajutoare materiale familiilor nevoiașe și a celor mobilizați, constituirea în fiecare comună rurală a unor comitete rurale, organizarea de cantine sătești, inclusiv în satele îndepărtate unde să ia masa la cantină toți copiii, înființarea unor ajutoare din fondul „Darul Ostașului” pentru toți răniții ce ieșeau din spitale.

Ca urmare a celor stabilite în prima ședință s-a emis ordinul 11.538 din 20.08.1941, prin care s-au dat instrucțiuni primarilor din județ pentru constituirea comitetelor locale comunale, stimularea inițiativelor locale pentru strângerea fondurilor și materialelor necesare „operelor obștești patronate de comitetul județean”. Au fost constituite 13 cantine obștești în Câmpulung și 131 în județ și s-au colectat alimente și zarzavaturi pentru iarnă și fonduri bănești de la instituțiile bancare de la instituțiile bancare și persoanele fizice constituindu-se un fond de 110.916 lei. Din cheta ordonată pentru „Darul Ostașului” la care s-au adăugat ajutoare înaintate pentru Comitetul județean s-a strâns până la data de 27.07.1941 suma de 575.014 lei. Din această sumă s-a repartizat un fond de 250.000 lei pentru ajutorarea unor din familiile celor mobilizați

¹³ *Ibidem*, dosar 17/1941, f. 61.

¹⁴ *Ibidem*, dosar 1/1941, f. 14-18.

¹⁵ *Ibidem*, dosar 17/1941, f. 62-63.

care se găseau în mare suferință, fie că nu primeau ajutoare de concentrare fie din alte motive.

Pentru a se cunoaște cât mai bine care erau familiile care trebuiau ajutate cu ordinul 11.358 din 20 august s-a solicitat tabel cu propunerile din fiecare comună pentru a putea fi trimise sumele acordate ca ajutoare. Conform ordinului telegrafic nr. 5.352 al Consiliului de Patronaj s-au plătit spitalelor de război, zonă interioară suma de 27.500 lei pentru a se putea acorda câte 500 lei drept ajutor fiecărui ostaș rănit până la gradul de sergent, la plecarea în concediu sau celor care treceau la partea sedentară.

Din inițiativă particulară s-au primit sume pentru ostași cu destinație specială de la următoarele personalități din județ: Ion Mihalache, din Dobrești, a trimis suma de 31.520 lei ce reprezenta drepturile sale pentru gradul de maior, concentrat la Marele Cartier General, pentru a fi acordat ca ajutoare ostașilor morți sau răniți din comunele Dobrești și Topoloveni, județul Mușcel sumele au fost depuse la BNR; Dumitru Alimănișteanu, filantrop și proprietar din comuna Bilcești a donat suma de 20.000 lei filialei Crucea Roșie pentru îmbunătățirea hranei răniților din spitale; preotul N. Mănescu din Apa Sărată – Câmpulung, fost prefect al județului a înaintat suma de 5660 din partea locuitorilor din Apa Sărată pentru ajutorarea unui erou din Regimentul 30 Doboranți; Marele filantrop Gică Ștefănescu din Câmpulung a acordat spitalului „Dr. Crețulescu” o subvenție zilnică de 20 lei pentru îmbunătățirea hranei fiecărui rănit aflat în spital. Îmbunătățirea hranei consta în servirea unui dulce (cozonac, gogoși, plăcintă etc.) de două ori pe săptămână conform prescripțiilor medicale; Nicu Mușat, industriaș din comuna Valea Mare Pravăț a acordat suma de 10.000 lei pentru îmbunătățirea hranei răniților din spitalele din Câmpulung. Au mai contribuit cu diferite sume de bani marii proprietari I.G. Anastase și Nae Mușetescu din Câmpulung, V. Scheaucu din Lerești, iar în 22 iunie 1942 a fost cooptat ca membru de onoare și inginerul N. Cernescu, proprietarul „Întreprinderile N. Cernescu” (cariere de var, piatră, exploatare lemn¹⁶).

Pentru cantina deschisă la 27 iulie 1941 la Școala de copii mici din comuna Ștefănești unde erau înscriși 30 de copii cu vârstă între 2 și 14 ani și unde luau zilnic masa între 28 și 34 de copii s-a donat suma de 17.190 lei, pe listă de subscripție aprobată de primărie, în urma serbării date de studenții conduși de Octavian Enigărescu și sub președinția mamei mareșalului. Din acești bani s-au cheltuit o parte pentru alimente, o parte pentru îmbrăcăminte a 27 de copii complet dezbrăcați și completarea cu materiale necesare cantinei¹⁷. Tot pentru copii școlii, Litza Colonel Baranga a donat suma de 4.000 lei și a patronat serbarea din 16.08.1941; Eliza și Adina Brătianu au donat suma de 3.000 lei și o masă servită o zi pe săptămână, zarzavat de două ori pe săptămână și medicamente pentru copiii anemici, completând vesela necesară acestora; Constanța Enigărescu a donat suma de 1000 lei și a servit o masă pe săptămână; Ionescu a donat suma de 1500 lei și alimente la fel doamnele Tomescu, Vava Culie, Rătescu, general Pristăvescu și altele care au făcut donații și au servit masa o dată pe săptămână. Tuturor acestora le-au fost aduse vii mulțumiri din partea prefectului pentru zelul cu care au ajutat moral și material cantina precum și celelalte cantine

¹⁶ *Ibidem*, dosar 18/1942, f. 54.

¹⁷ *Ibidem*, dosar 1/1941, f. 51

obștești care funcționau indiferent de închiderea cursurilor școlare și unde puteau servi masa toți bătrânii și infirmii care nu își puteau asigura singuri existența.

Tot pentru răniții din spitale a fost donată suma de 10.585 lei de către Căminul cultural „I.C. Petrescu” din comuna Ștefănești, iar președintele Comitetului de asistență a refugiaților civili polonezi a acordat suma de 5.000 lei pentru ajutorul familiei ostașilor căzuți în luptă¹⁸.

Garnizoana Câmpulung comunica cu adresa nr. 3458 că a depus suma de 154.649 lei strânsă de la Regimentul 30 Dorobanți, Spitalul Militar, Secția pompieri, Cercul de Recrutare Mușcel, Liceul Militar, Atelierul de confecții și Legiunea de Jandarmi¹⁹.

Pentru amenajarea diferitelor localuri de licee și școli în spitale de război s-a colectat în mod gratuit material lemnos de la proprietarii de păduri pentru construcții de barăci, bucătării, băi și diverse dependențe. Transportul materialelor de la exploatarea s-a făcut în mod gratuit de prefectură cu camioanele proprii cheltuindu-se suma de 166.822 lei din totalul de 208.692 lei cât s-a colectat din județ.

Județul a avut de asemenea de suferit în primele zile ale lunii iulie 1941, însemnate pagube de pe urma inundațiilor care au produs decese, case distruse, recolte și terenuri de cultură măcinate de apă. Din cauza inundațiilor din 10-11 iulie au murit 7 persoane, s-au înecat 35 de vite mici și 4 mari, au fost distruse 64 de case, 29 de bordeie și 176 de terenuri inundate²⁰. În urma demersurilor făcute, MAI a acordat județului un fond de ajutor de 998.994 lei iar comitetul județean a colectat din județ 177.644 lei²¹.

Suma deținută de Comitet din diverse încasări și donații se ridică în septembrie 1941 la 1.757.513 lei din care 1.156.900 lei s-a acordat sinistraților.

În luna octombrie, Comitetul județean Mușcel de Patronaj în colaborare cu asociațiile de asistență socială și comitetele comunale din județ au dus la îndeplinire mai multe activități și anume:

1. Prin ordinul 12.648 din 1941 s-a hotărât ca fiecare comună să lucreze și să depună până la 15 noiembrie ale anului la sediul comitetului ciorapi, flanele și mănuși pentru „Darul ostașului”. În vederea acestui scop, pe lângă daniile ce se făceau de către cetățeni s-a intervenit la Ministerul Economiei Naționale pentru deblocarea a 1.500 kg de lână de la Federala Negru Vodă din Câmpulung de unde să se aprovizioneze comunele care nu aveau lână. În octombrie 1941 din ordinul MAI nr. 104775, pentru nevoile armatei se autoriza deblocarea de lână necesară pentru confecționarea articolelor solicitate ce se lucrau în mod gratuit. Cantitățile de lână nespălată și spălată se ridicau de primăria Câmpulung și celelalte comune contra cost în proporție de 0,600 kg pentru un flanel, 0,200 kg pentru o pereche de ciorapi și 0,100 kg pentru o pereche de mănuși. Pentru confecționarea a 100 de mănuși se elibera fiecărei comune câte 25 kg lână nespălată sau 12 kg lână spălată²². Toate comunele cu până la 2.000 de suflete trebuiau să dea 100 perechi de ciorapi și 10 flanele, iar comunele cu o populație mai

¹⁸ *Ibidem*, f. 42.

¹⁹ *Ibidem*, f. 57.

²⁰ *Ibidem*, dosar 1/1944, f. 76.

²¹ *Ibidem*, dosar 1/1941, f. 38-40.

²² *Ibidem*, dosar 5/1941, f. 103-105.

mare o cantitate dublă. Toate colectele stabilite pentru data de 1 și 15 noiembrie urmau să fie strânse numai de către Comitetele comunale de Patronaj și nu de către școli, biserici sau jandarmi, așa cum în unele locuri s-a înțeles greșit, indiferent cine le-ar fi făcut.

În 4 decembrie 1941. cele patru plase ale județului, Primăria Câmpulung, Inspectoratul Școlar Județean și diferite persoane fizice au donat 2327 perechi de ciorapi, 269 flanele, 458 mănuși, 5 cojoace, 24 căciuli, 58 de mânecute și un fular²³. În zilele de 1 și 15 decembrie au fost predate Garnizoanei Câmpulung toate colectele din oraș și comune adunate de Comitetele de Patronaj și anume: 275 de flanele, 2415 perechi de ciorapi, 84 perechi mânecute, 9 cojoace, 24 căciuli, 2 fulare și 1 capișon. S-au mai predat 842 de pătrate de lână pentru cuverturile ostașilor răniți conform apelului reginei mamă și a ordinului Corpului I teritorial nr. 64259 din 7 noiembrie 1941²⁴.

În 14 ianuarie 1942 s-a predat pentru „Darul ostașului” 7 flanele, 163 perechi de ciorapi, 75 perechi mănuși, 36 perechi mânecute, un fular, un capișon și 278 piei de iepure, iar în 27 februarie 1942 182 flanele lucrate din lână cumpărată de la Uniunea Sindicatelor Agricole, 786 perechi ciorapi de lână, 148 perechi mănuși, 14 perechi de mânecute, 5 căciuli de blană și 14 blăni de iepure. Lână ridicată de la Federala Negru Vodă se spăla și fila la Fabrica „Purnichescu” din comuna Cetățeni.

Prin adresa Primăriei Câmpulung nr. 4903 din 30.09.1941 se menționa constituirea la 29.09.1941 a Comitetului orașenesc de patronaj care susținerea activitatea cantinelor obștești și activitatea începută prin secția de milostenie creștină. Președinți de onoare au fost aleși: general dr. C. Firu, colonel Gr. Grecescu, Ion G. Marinescu, președinte Anton Negulici, primarul orașului, secretar Sofia Muller, contabil A. Dancovici și 19 membri²⁵. Comunele trebuiau să întocmească „tabele cu familiile împovărate” pentru a fi ajutate cu bani din fondul „Darul ostașului”. În cursul anului 1941 s-au colectat prin chetă și stegulețe „Odessa” (au fost vândute 1100 stegulețe cu inscripția „Odessa” care au fost vândute cu suma de 15.609 lei²⁶), suma de 670.929 lei din care s-au plătit 329.000 lei pentru ajutorarea răniților²⁷.

2. Conform ordinul 5763 al Consiliului de patronaj București, în 5 octombrie 1941 delegata Comitetului central pentru județul Mușcel, Elena Orghidan a stabilit cu reprezentanții locali principalele activități ce trebuiau desfășurate și în special ajutorarea familiilor mobilizaților nevoiași; asistența invalizilor, văduvelor și orfanilor și crearea de cantine pentru școlarii săraci;

3. În data de 13 octombrie 1941 președinta de onoare a Comitetului județean de Patronaj, Litza colonel Baranga s-a deplasat în orașul Câmpulung la invitația autorităților unde a vizitat toate spitalele de răniți din localitate. În data de 16 octombrie Caravana de propagandă a Marelui Stat Major, formată din Corul și orchestra armatei constituită dintr-o 100 de persoane, au organizat șezători pentru răniții din spitale, iar formația și orchestra au dat un concert simfonic și coral care „a adus însuflețite arii de muzică românească”, având „un program de înaltă muzică patriotică din repertoriul

²³ *Ibidem*, f. 101, 103, 203.

²⁴ *Ibidem*, f. 151.

²⁵ *Ibidem*, dosar 2/1941, f. 197-198.

²⁶ *Ibidem*, dosar 41/1942, f. 35, 38, 108, 130.

²⁷ *Ibidem*, dosar 18/1942, f. 14.

celor mai mari compozitori români și străini”. S-a strâns un venit net de 80.000 lei. În data de 19 octombrie delegații Comitetului de Patronaj s-au deplasat în Topoloveni, Stâlpeni și Câmpulung unde au distribuit suma de 1.176.638 lei, sinistraților de pe urma inundațiilor din luna iulie 1941. Prefectul D. Voinescu era impresionat de grija pentru „cei loviți de soartă”, iar sumele acordate nu erau „o despăgubire ci un ajutor și numai prin muncă continuă și corectă să-și refacă gospodăria pierdută”. Primindu-se cereale din județul Vlașca acestea au fost distribuite în primul rând sinistraților de pe urma inundațiilor, în raport cu pagubele avute de cetățeni.

Deoarece fondurile locale erau pe terminate s-a solicitat Comitetului central București acordarea unei subvenții în valoare de 200.000 lei pentru plata ajutorului ce urma să se acorde ostașilor răniți care părăseau spitalele după vindecare. În 3 noiembrie 1941 cu adresa 15643 s-a repartizat suma de 500.000 lei Comitetului de Patronaj Mușcel pentru solicitarea făcută²⁸.

Consiliul de Patronaj al Operelor Sociale, Secția activitatea spitalelor a considerat că este bine să se recurgă din nou la activitatea caritabilă de ajutorare a spitalelor, care urma să se desfășoare prin mijlocirea fundațiilor de protecție spitalicească organizate după norme bine stabilite. Membri acestor fundații urmau să fie ajutați în lucrările lor de comitete de voluntari sociali menite să satisfacă nevoile serviciilor sociale ale spitalelor, chemate la rândul lor să urmărească starea de sănătate a populației și familiilor. Pentru activitatea depusă în spitalele Z.I. aflate în Câmpulung se solicita din partea medicilor șefi ai spitalelor propuneri pentru a fi decorate toate doamnele care au lucrat în aceste spitale. Acestea, în calitatea lor de eleve, profesoare, studente la medicină, gospodine s-au ocupat de activitatea spitalelor de la înființare, îndeplinind activități de voluntariat pentru îngrijirea bolnavilor, pansarea acestora, supravegherea răniților, activitatea în cadrul farmaciilor, spălarea lenjeriei²⁹ etc. În Câmpulung erau spitalele Z.I. 181, 292 secția I și II și 391 și din cele 28 de voluntare au fost propuse pentru decorare un număr de 14, din care 12 profesoare și o studentă în medicină și o supraveghetoare³⁰. Conform legii, toate colectele de orice natură care urmăreau asistența socială și în care se încadrau și spitalele zonă interioară se făceau numai prin Comitetul de patronaj. Primăria comunei Retevoiești a primit prin satul Gănești 60 de păsări, 25 kg de nuci și 65 kg mere pentru a fi donate Spitalului militar Târgu Mureș, inițiatorii colectei fiind preotul Constantin Bănuță și învățătorul Gheorghe Costescu³¹.

Pentru activitatea spitalelor Z.I. în luna august 1941 s-au alocat sume de bani în valoare totală de 51.800 lei pentru diferite amenajări și instalații sanitare care s-au efectuat la localurile Liceul Industrial de Fete, Liceul de Fete, Gimnaziul Industrial de Băieți și Școala primară de Fete nr. 1, toate din Câmpulung, unde au fost instalate spitalele³².

La apelul mareșalului Ion Antonescu și a Consiliului de Patronaj București prin Oficiul „Ajutorul de Iarnă” se organizează în zilele de 6 și 7 decembrie 1941

²⁸ *Ibidem*, dosar 1/1941, f. 94, 95, 102.

²⁹ *Ibidem*, f. 187.

³⁰ *Ibidem*, f. 193.

³¹ *Ibidem*, dosar 1/1941, f. 88, 90.

³² *Ibidem*, dosar 4/1941, f. 1.

prima colectă publică pentru adunarea darurilor în natură. Populația era călduros rugată să dăruiască pentru toate categoriile de asistați, produse constând în grâu, făină, porumb, cartofi, fasole, ceapă, pâine, mălai, brânză, ulei, lemne, haine, cărbuni, albituri, încălțăminte etc. În ziua de 19 decembrie toți locuitorii județului trebuiau să mănânce un singur fel de mâncare, diferența până la costul obișnuit al unor mese trebuind să fie date unor echipe de colectare care soseau în 20 decembrie și eliberau chitanțe pentru economiile realizate prin „Ziua de post”³³.

Tot pentru „Ajutorul de Iarnă” s-au pus în vânzare în decembrie 1941, 1500 de exemplare în Albumul „Micul Album al Războiului Sfânt” la prețul de 20 de lei exemplarul, la primării, școli, biserici, cămine culturale, parohii. Din această sumă de 20 de lei, 15 lei de fiecare album se păstra la dispoziția Comitetului județean iar 5 lei se depunea în contul Consiliului. Au fost vândute 1215 albume în valoare de 21.600 lei în județ și 284 de albume în valoare de 5680 lei în orașul Câmpulung. În tot județul au fost 2761 de cazuri de ajutorare, din care 301 văduve și orfani, 95 invalizi, 779 familii demobilizați, 1489 de nevoiași și 97 de cantine. În oraș, au fost 526 cazuri, din care s-au ajutat 19 văduve și orfani, 5 invalizi, 122 familii demobilizați, 374 nevoiași și 6 cantine³⁴.

În ianuarie 1942 a fost întocmit un tabel nominal cu toți comercianții și industriașii din orașul Câmpulung și județ în număr de 48 care au subscris la „Darul ostașului” sume cuprinse între 500 și 11.000 lei. Printre aceștia figurau inginerul Prager cu 8.000 lei, Iancu Anastase cu 7.000 lei, N. Mușetescu cu 3.200 lei, I.G. Purnichescu cu 1000 lei, Gheorghe I. Moraru cu 1500 lei, dar și societăți ca: Concordia cu 4000 lei, Federala Negru Vodă 11000 lei, Cooperativa Râul Târgului cu 5000 lei, Boteni cu 1000 lei, Combustibilul cu 1000 lei și băncile Șoimul, Țăranilor, Comercială, cu sume de 1000 lei³⁵.

În iunie 1941, se cerea la Patriarhie ca „preoții să facă slujbă la biserici zilnic, mai cu seamă vecernia zilnic, să viziteze pe bolnavi, bătrâni, pe cei care nu veneau la biserică decât foarte rar sau niciodată și familiile concentraților pentru menținerea în rândul locuitorilor a unei stări sufletești pozitive”³⁶. De altfel, în 21 august 1941, Mihai Antonescu adresându-se Comitetului central de Patronaj al Operelor Sociale cerea ajutorul bisericii „pentru crearea unei stări de spirit noi”, iar prin predicile de duminică și sărbători lumea să înțeleagă „cinstirea care se cuvine celor care luptă în război”. Patriarhul și Ministerul Cultelor trebuiau să pună bazele unei acțiuni naționale și să dea tot sprijinul moral populației.

Sfântul Sinod în ședința sa permanentă din 12 octombrie 1943 a hotărât ca toate eparhiile din țară să colaboreze cu Consiliul de Patronaj după modelul Arhiepiscopiei Bucureștilor. În acest scop s-a înființat pe lângă fiecare mitropolie și episcopie câte un Oficiu Regional cu misiunea de a coordona lucrările din cuprinsul eparhiei. Consiliul de Patronaj a hotărât ca fiecare comitet județean și comunal să coopteze un reprezentant al clerului care va avea „conducerea spirituală a acțiunii de

³³ *Ibidem*, dosar 138/1941, f. 60.

³⁴ *Ibidem*, dosar 18/1942, f. 14.

³⁵ *Ibidem*, dosar 1/1941, f. 201-202.

³⁶ *Ibidem*, fond *Primăria Leordeni*, dosar 5/1941, f. 2,14,21.

asistență socială”³⁷. Se dorea existența în cadrul comitetelor a unor preoți activi astfel că Pretura Plasei Câmpulung raporta că existau 21 de comune, iar Plasa Domnești 16, unde președinți ai Comitetelor de Patronaj erau preoții care colaborau cu notarii și casierii comitetelor³⁸.

Pentru a pune capăt tuturor greutăților pe care le întâmpinau soțiile celor ce trăiau în concubinaj și copiii nelegitimi nerecunoscuți ai acestora în 8 decembrie 1941 s-a hotărât ca cei în cauză „să îndeplinească de urgență formele pentru legitimarea căsătoriei și recunoașterea copiilor”³⁹.

Conform ordinului 5237 din 25 iunie 1942 al Consiliului de Patronaj, generalul Th. Nicolau, președinte al Comitetului de Patronaj județean raporta la 16 iunie 1942, situația cantinelor școlare și obștești din județul Mușcel. Din cercetările și datele culese despre fiecare cantină în parte, se putea constata că foarte puține au fost cantinele școlare care au putut da copiilor hrană, cel puțin o dată pe zi, abundentă și substanțială, de care copiii aveau atâta nevoie în epoca de creștere, cu toată bunăvoința locuitorilor și sârguința conducătorilor școlilor. Cauzele au fost următoarele: lipsa alimentelor în mare parte, în tot județul; inundațiile din vara anului 1941 când recoltele locuitorilor cât și cele ale grădinilor școlare, au fost distruse în mare parte, cu terenuri cu tot; greutatea în aprovizionarea locuitorilor și cantinelor școlare cu pâine sau mălai, ulei și zahăr; lipsa mobilierului și a strictului necesar de veselă de bucătărie și a alimentelor pentru iarnă. De aceea, tocmai acolo unde aceste articole lipseau și unde locuitorii erau atât de săraci încât nu puteau împrumuta cantinele cu nimic, tocmai acolo era nevoie mai mare de întemeiere a unor cantine pentru hrana micilor școlari. Erau cătune spânzurate pe coaste de deal sau văi de munte, de unde copiii coborau și veneau prin nămeții de zăpadă, kilometri întregi, pentru a primi lumina de la școală și poate în așteptarea unei bucăți de pâine și o mâncare caldă și substanțială⁴⁰.

Cantinele trebuiau ajutate în raport cu starea materială a locuitorilor și cu greutățile întâmpina în aprovizionarea cu alimente. Se înființaseră 218 cantine școlare și sătești unde luau masa 4.800 de copii sărmani. În anul 1941, din cauza restricțiilor la consumul de pâine în comunele rurale, foarte puține cantine școlare au putut da pâine elevilor ce luau masa la aceste cantine. Deoarece în luna septembrie 1942 începea noul an școlar, Comitetul de Patronaj socotea necesară cantitatea de 189.996 kg făină de grâu socotindu-se 912 kg pe zi înmulțit cu 208 zile de școală. Ca urmare, se solicita aprobare pentru 21 de vagoane de grâu pentru cantine în afară de cartofi, varză, fasole, ceapă, usturoi, sare, ulei, porumb, morcovi, bulion, prune uscate, marmeladă etc. În comuna Domnești pe lângă Școala de fete s-a aprobat construirea primei cantine model în valoare de 840.000 lei pentru care Comitetul strânsese 400.000 lei prin donații și serbări în afară de scândură, var, piatră și pietriș. La solicitare Comitetului județean, Consiliul de Patronaj cu adresa 7094 din 13 octombrie 1942 aproba suma de 500.000 lei care mai era necesară pentru construcția cantinei model.

Generalul Th. Nicolau, în calitate sa prefect și președinte al Comitetului de Patronaj s-a adresat în 16 octombrie 1942 primarului general al Bucureștiului, făcând

³⁷ *Ibidem*, fond Comitetul de Patronaj al Operelor Sociale Mușcel, dosar 85/1942-1944, f. 91-92.

³⁸ *Ibidem*, 85/1942-1944, f. 101.

³⁹ *Ibidem*, dosar 1/1941, f. 130.

⁴⁰ *Ibidem*, dosar 28/1942, f. 8, 16.

apel la „nobleța sentimentelor sale”, cu solicitarea ca prin Camera de Agricultură Mușcel, să fie cumpărate câteva sute de vagoane cu mere pentru instituțiile și restaurantele din capitală, ținând cont de recolta foarte bogată de mere realizată în acel an „curate, frumoase, bine coapte și neatacate de antononus”, prețurile convenabile, dar și de faptul că județul Mușcel preda capitalei cea mai mare cantitate de lemne pentru încălzit⁴¹. Același lucru era făcut și pentru prunele uscate care se obțineau în județ. Consiliul de Patronaj București a fost de acord cu vânzarea merelor și prunelor uscate cu condiția comunicării prețurilor pe kg. al fructelor oferite, ambalate și încărcate în vagoane. În noiembrie 1942, conform statisticii oficiale funcționau 147 de cantine sătești⁴².

Conform activității sociale și sanitare desfășurate de Comitetul de Patronaj, acesta a avut în 1941-1942 un buget aprobat de 4.330.000 lei, din care a cheltuit 3.206.450 lei. A obținut gratuit pentru săraci 5 vagoane de cereale de la Maria Antonescu, 5 vagoane de la mareșalul Antonescu și un vagon de la Comitetul de Patronaj Ialomița. Vagoanele cu porumb distribuite în cadrul „Ajutorului de Iarnă” de la Maria Antonescu în calitatea sa de președintă a Consiliului de Patronaj au fost repartizate câte unul în stațiile Călinești, Stâlpeni și Clucereasa și două în Câmpulung. Din cantitatea de 9.000 kg porumb date orașului Câmpulung în ianuarie 1942 s-au distribuit de către Comitetul de Patronaj 4.895 kg familiilor mobilizaților, 870 kg foștilor mobilizați, 3.235 kg celor săraci și câte 50 kg la 18 familii⁴³.

Au fost colectate pentru armată un număr de 4.555 bucăți flanele, ciorapi și mănuși. Pentru „Ajutorul de Iarnă” s-au făcut colecte la 6 decembrie 1941 costând în alimente de 1.062.521 lei și în numerar de 482.598 lei, în 22 februarie 1941 în valoare de 944.835 lei, iar în 3 mai 1942 de 587.486 lei. Din bugetul deficitar la județului s-au cheltuit 350.000 lei pentru construcții și reparații sanitare și 57.000 lei pentru asistență publică.

Bugetul comitetului pe exercițiul 1942-1943 s-a ridicat la suma de 3.206.450 lei din care s-au cheltuit 2.800.000 numai pentru construcții și acțiuni sanitare⁴⁴. Numai până la 31 martie 1942 s-au cheltuit 1.000.000 lei pentru ajutorarea răniților din spitale, susținerea cantinelor, copiii premianți din școli, sinistrați, văduve, invalizi, orfani, ajutoare suplimentare pentru familiile sărace⁴⁵.

Anul 1941 a fost considerat de către Consiliul de Patronaj București și inclusiv Comitetul de Patronaj județean ca un an experimental în care s-a căutat să se ia contact cu cele mai importante probleme căutând să se rezolve cele mai urgente. Județul Mușcel fiind județ de munte, era mic ca suprafață și cu teren neproductiv. Industria și comerțul nu erau prea dezvoltate și de aceea nu se puteau stânga nici fonduri mari de la donatori și locuitori, mai ales că de asigurarea fondurile depindea și opera de ajutorare a familiilor sărace, invalizilor, orfanilor și văduvelor. Pe fondurile locale, tot din cauza sărăciei nu se putea conta prea mult acestea fiind deficitare. Se simțea nevoia constituirii unor depozite sau magazii mai mari cu cereale, în special porumb și făină,

⁴¹ *Ibidem*, dosar 28/1942, f. 32,34,40.

⁴² *Ibidem*, f. 62.

⁴³ *Ibidem*, dosar 13/1941-1942, f. 13-14.

⁴⁴ *Ibidem*, dosar 17/1941, f. 1.

⁴⁵ *Ibidem*, dosar 18/1942, f. 15.

problema „preocupând și îngrijorând populația”. Județul a fost de asemenea aglomerat de refugiații, din anul 1940, care au venit, e adevărat, în mai mică măsură din Ardealul de Nord, Cadrilater și Basarabia, majoritatea fiind funcționari ce au fost repartizați de minister în posturi echivalente. Majoritatea erau proveniți din cei împroprietăriți în Cadrilater și care erau de fel din județ sau aveau ca și cei din Basarabia și Ardeal rude apropiate. Toți prin Ministerul de Interne au fost asistați prin cantine, ajutoare locale și indemnizații speciale. Nu erau înființate cantine studențești nefiind cazul și nici în gări, deoarece județele era deservit de o linie secundară, fără aglomerație de călători.

Programul pentru anul 1942 prevedea pentru Comitetul județean următoarele: supravegherea și îndrumarea personalului didactic pentru a-și desfășura activitatea în cadrul cantinelor obștești și școlare, îndrumarea orfanilor spre a urma cursurile unor școli practice și susținerea activității lor; reeducarea funcțională a invalizilor pentru a putea munci în anumite activități; înființarea de ateliere de lucru, țesătorii și alte îndeletniciri pentru văduve, în cadrul cooperăției, cu înlesniri în aprovizionarea cu materiale și acordarea de credite ieftine; ajutorarea familiilor concentrațiilor.

Din ordinul mareșalului Ion Antonescu, în 16 mai 1942, s-a repartizat Prefecturii județului Mușcel – Oficiul Județean al Cerealelor, prin Institutul Național al Cooperăției, 10 vagoane cu porumb din care patru pentru stația Câmpulung, trei Clucereasa și trei pentru stația Călinești. Porumbul urma să fie distribuit gratuit comunelor limitrofe și orașului Câmpulung unde erau 500 de familii de mobilizați și săraci, tuturor sătenilor lipsiți de mijloace, familiilor acelor care luptau pe front, invalizilor, văduvelor și orfanilor de război pe bază de tabele. Cantitatea de porumb distribuită se scădea din cota de aprovizionare a județului pe lunile aprilie și mai. Cu această ocazie se organizau solemnități în prezența comisiilor locale și a autorităților județene „într-un mare spirit de dreptate”⁴⁶. Cu toate că au fost întocmite și înaintate tabelele de cei îndreptățiți, prefectul județului Th. Nicolau solicita telegrafic în 23 iunie 1942 Secretariatului Aprovizionării lămuriri pentru faptul că vagoanele nu sosiseră încă și dacă se mai putea conta pe ele fiind necesare „înainte de începutul cositului”⁴⁷.

Comitetul județean de Patronaj în ședința din 13 iunie 1942 a hotărât înființarea unui Birou de plasare pentru tinerii și tinerele fete din județ. Cu această ocazie Maria Stănescu în calitate de președintă a Biroului de plasare a tinerelor fete a prezentat actul încheiat cu Elena Duțescu căreia îi încredințează pentru creștere, educare și utilizare în serviciile gospodăriei sale, pe minora Sfădu Valentina din comuna Căușanii Mari, județul Tighina aflată în refugiu, din Basarabia începând cu octombrie 1941⁴⁸.

Consiliul de patronaj a solicitat tuturor județelor îndeplinirea ordinului Ministerului Economiei Naționale ca școlile și elevii din întreaga țară să colecteze fier vechi, deșeuri, materiale neferoase, hârtie și plante medicinale pe care să le pună la dispoziția comitetelor de patronaj. Plantele medicinale se adunau prin grija inspectoratele școlare de învățământ, se puneau la uscat și păstrare, 20% din aceste plante oprindu-se pentru farmaciile și cantinele școlare. Se culegea pelin, coada

⁴⁶ *Ibidem*, dosar 45/1942, f. 93-94.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 111-113.

⁴⁸ *Ibidem*, dosar 30/1942, f. 1-11.

șoricelului, soc, izmă, mușețel, sunătoare, cozi de cireșe, flori de tei⁴⁹, etc. Anual conform ordinelor se organizau campanii pentru culegerea plantelor medicinale.

În februarie 1942, pentru „Ajutorul de Iarnă”, Consiliul de patronaj a înaintat două loturi a câte 1000 de mărtișoare a 50 lei bucata pentru a fi valorificate, desfacerea făcându-se prin școli și comercianți. Mărtișoarele veneau prin Monetăria Statului, 40 lei de fiecare mărtișor păstrându-se de Comitetul județean, iar 10 lei de fiecare mărtișor depunându-se prin CEC la Consiliul de Patronaj București. Din cauza ambalajelor slabe, cutiile fiind stricate pe margini, au lipsit 15 mărtișoare din primul lot și 17 mărtișoare din al doilea lot. S-au distribuit în județ 1050 de bucăți, iar în oraș 174. Au rămas nedistribuite 744 a căror au fost înapoiate în luna aprilie. S-a vărsat la CEC suma de 12.240 lei pentru Consiliul de Patronaj București⁵⁰.

În ședințele Comitetului județean din 6 și 18 octombrie 1942 a participat ca delegat al Consiliului de Patronaj București și Elena Orghidan care era legătura între cele două instituții. Cu această ocazie, prefectul județului a arătat că în urma inspecțiilor făcute în județ a constatat că starea fizică a copiilor ce frecventau cursurile școlilor primare „lăsa foarte mult de dorit” fiind necesară o hrană substanțială și bogată în vitamine care putea acordată copiilor prin livrarea de marmeladă, care întrunea „toate condițiile unei bune hrăniri”⁵¹. Comitetele locale trebuiau să acopere contravaloarea cantităților de marmeladă ce li se distribuiau pentru cantinele școlare și care era fabricată din zahăr pentru care s-a intervenit la București obținându-se în septembrie, 5.900 kg în valoare de 331.363 lei.

Marmelada pentru copii era fabricată la Cooperativa „Unirea” pentru industrializarea fructelor din Godeni, cu un procent de 40% zahăr care însă pentru a avea o consistență mai mare trebuia să fie fiartă mai mult⁵².

Din grâul repartizat județului pentru fabricarea pâinii abia se putea face față nevoilor orașului Câmpulung, bineînțeles în combinație cu orz, cartofi etc., astfel că pentru populația rurală și în special pentru copiii care luau masa la cantinele școlare nu se putea repartiza nicio cantitate de făină. Se solicita intervenția la Consiliul de Patronaj prin intermediul Elenei Orghidan pentru repartizarea a cinci vagoane de făină necesară copiilor din județ. Datorită blocării vânzării pieilor și a altor materiale ce serveau la confecționarea încălțămintei, părinții copiilor nu au mai putut-o procura. Ca urmare, se solicita distribuirea a 1000 perechi de opinci pentru copiii săraci ai școlilor primare din județ.

Din constatările făcute pe teren, membrilor Comitetului de Patronaj județean le-a fost prezentată de către prefect „reaua alimentare a păturii rurale” care deși avea la îndemână alimentele necesare unei bune hrăniri, din cauză că femeile nu cunoșteau „meșteșugul preparării în bune condiții a hranei zilnice” se iroseau fără folos mari cantități de alimente. De aceea, membri comitetului considerau că pentru prevenirea acestui neajuns, pe timpul iernii, „când lucrul câmpului înceta”, să se facă, în fiecare comună, cursuri pentru pregătirea gospodinelor în scopul gătirii hranei zilnice în mod „economicos și esențial”, la care femeile să fie obligate să participe. În schimbul unei

⁴⁹ *Ibidem*, dosar 32/1942, f. 11, 47.

⁵⁰ *Ibidem*, dosar 41/1942, f. 2, 13, 24, 28.

⁵¹ *Ibidem*, dosar 18/1942, f. 252-253.

⁵² *Ibidem*, dosar 28/1942, f. 72.

renumerări potrivit cursurile cu femeile participante trebuiau susținute de absolventele școlilor de gospodărie de pe raza județului.

Potrivit ordinelor primite se întocmeau la începutul fiecărui an tabele nominale cu toți invalizii, orfanii și văduvele de război în vederea aprovizionării, pe timpul iernii, cu lemne de foc. În afară de distribuirea acestora, comitetul primea foarte multe cereri pentru ajutorarea acelor care trebuiau să-și refacă locuințele afectate sau dărâmate din cauza alunecărilor de teren provocate de ploi și topirea zăpezilor. Existau 62 de persoane din comunele Văleni, Poienari, Berevoiești, Cetățeni, Bughea, Lăicăi, Godeni care au suferit astfel de pierderi și cărora comitetul le-a înaintat o subvenție de 700.000 lei⁵³.

După statisticile întocmite, pagubele erau foarte mari iar o bună parte din păgubiți erau și persoane IOVR. Existau și sinistrați din cauza incendiilor produse, opt în comuna Beleți Negrești, două în Priboieni și unul în Stoenești, în urma cărora proprietarii și-au pierdut toată agoniseala, pierzându-și vitele sau hrana pentru ele, fiind obligați să locuiască la vecini binevoitori. Pentru aceștia s-au făcut colecte de cereale și alimente, de haine pentru copii și adulți și s-au înaintat liste de subscripție în toate comunele județului.

În Câmpulung conform unei statistici întocmite în 12 noiembrie 1942, mai erau 170 de refugiați polonezi stabiliți aici din luna octombrie 1939. Pentru întreținerea lor se acorda 100 lei din care aceștia erau obligați să plătească chiria, hrana și îmbrăcăminte. Dintre aceștia erau o bună parte bolnavi de boli cronice care se datorau în bună parte „insuficienței hranei și toate câte mai trebuie pentru un trai modest”. Comitetul de Patronaj avea în atribuțiile sale ajutorarea celor nevoiași și în care se încadrau, în perfecte condiții, și asistența acestor refugiați care „nu au altă vină decât faptul că datorită războiului au fost nevoiți să-și părăsească avutul lor și pe care Țara noastră îi adăpostește cu toate nevoile ei proprii datorită aceluiași flagel”⁵⁴.

Conform legii publicate în „Monitorul oficial”, nr. 148 din 29 iunie 1942, s-a stabilit posibilitatea ca refugiații polonezi, pentru a-și asigura cele necesare traiului zilnic, să se angajeze în diferite activități dar numai cei valizi și apti de muncă. Printre refugiații din oraș erau mulți bolnavi de tuberculoză care au solicitat, printr-un memoriu colectiv, să fie internați într-un sanatoriu pentru a primi îngrijirile necesare până la vindecare sau până la decesul lor. Memoriul a fost înaintat Consiliului de Patronaj București dar până atunci se solicita pentru cei bolnavi o subvenție cu ajutorul căreia să poată dobândi „un surplus de alimente” pe de o parte, iar pe de altă parte să poată întâmpina „greutățile iernii și ale traiului” care „în regiunea noastră sunt atât de pronunțate”. Ospitalitatea ce li s-a acordat în calitate de refugiați se va putea completa astfel „ca cei care vor mai scăpa cu viață vor putea duce în patria lor atunci când va fi cazul, mulțumirea că au trăit într-o țară unde le-au fost înțelese, pe cât a fost posibil, toate nevoile lor de refugiați”⁵⁵.

La apelul făcut de Ministerul Apărării Naționale în 28 noiembrie 1942 pentru strângerea de fonduri pentru procurarea îmbrăcăminte necesare ostașilor de pe front, în sala de festivități a prefecturii, s-a organizat o serată urmată de dans la care au fost

⁵³ *Ibidem*, dosar 18/1942, f. 335-336.

⁵⁴ *Ibidem*, f. 276.

⁵⁵ *Ibidem*.

invitați autorități civile și militare, industriași, comercianți, magistrați, medici, farmaciști sau cei ce aveau rude pe font, din Câmpulung și localități din județ. Pentru serată a fost solicitată de la garnizoana orașului orchestra de jazz și au fost invitați 20 de ofițeri, programul începând la orele 21. Au fost tipărite „bilete de onoare” și s-a lăsat participanților „la imboldul inimii lor să dea fiecare cât crede” pentru Comitetul județean de Patronaj. Intrarea a costat 100 lei de persoană iar pentru elevii școlii militare din localitate 50 lei⁵⁶.

În 20 decembrie 1942, în localul cinematografului Jinga din Câmpulung, s-a organizat un concurs de datini la care au fost invitate să participe alături de școlile din oraș și Școala militară de ofițeri de rezervă. Scopul concursului a fost întărirea și păstrarea datinilor strămoșești și creștinești. Cu această ocazie s-au adunat bani pentru procurarea de mânecuțe, genunchere și capișoane necesare soldaților pe front. Un comitet de profesori a apreciat concursul și a împărțit premii elevilor. Elevele de la Liceul de fete, tot în decembrie 1942, au cântat colinde și au recitat versuri la spitalul Krețulescu și anexa sa, Casele Iorgulescu, pentru răniții aflați în spital, iar orchestra de jazz a regimentului a susținut diferite partituri⁵⁷.

Potrivit ordinului nr. 490.854 din 8 decembrie 1942, Ministerul de Finanțe aproba scutirea de impozite pe spectacole pentru toate conferințele care se organizau în Câmpulung până la 31 martie 1943, însă numai pentru conferințele propriu-zise care nu erau urmate de nici un „accesoriu distractiv sau artistic”. Dacă conferințele erau urate de spectacole artistice se plătea impozit⁵⁸.

Cu ocazia organizării colectei „Ziua orfanilor de război” din 14 septembrie 1943 s-au înaintat Comitetului județean timbre în valoare de 3.000.000 lei și material documentar de propagandă pentru a fi expediate comitetelor locale și împărțite populației. Valoarea timbrelor trimise reprezenta însă o sumă peste posibilitățile de plasare în județ, experiența plasării arătând că nu se puteau vinde timbre în valoare mai mare de 1.000.000 lei, mai ales că se desfășura în același timp și colecta „Darul plugarului” și un nou apel „la obolul public ar fi adus nemulțumiri în opinia publică a satelor”⁵⁹.

Comitetul județean a făcut propunerea ca distribuția timbrelor să se facă împărțind comunele pe trei categorii, în raport cu viața social economică și starea materială a cetățenilor distribuindu-se la prima categorie de comune timbre în valoare de 20.000 lei, a doua câte 10.000 lei, a treia câte 5.000 lei, iar orașului Câmpulung, capitala județului de 200.000 lei. Luând act de circulara și apelul cu nr. 1577 din 26.08.1943, Comitetul făcea apel la toate serviciile județene pentru a da dispoziții organelor din subordine de a se integra în acțiunea comitetelor locale în vederea reușitei colectei.

Consiliul de Patronaj al Operelor Sociale cu ordinul nr. 13.661 din noiembrie 1943 hotărăște înființarea în județ a unei școli de familie cu caracter permanent. Cu ordinul nr. 18.464/9372 din 20.01.1944 s-au înaintat instrucțiunile și îndrumări pentru

⁵⁶ *Ibidem*, f. 254, 261, 287, 309.

⁵⁷ *Ibidem*, f. 313, 354-355, 359.

⁵⁸ *Ibidem*, f. 359.

⁵⁹ *Ibidem*, dosar 55/1943, f. 15-17.

înființarea Școlii de familie, insistându-se pentru înființarea a cel puțin o școală pe județ, cu internat.

Conform ordinelor primite s-a încercat că se înființeze Școala de familie permanentă, fără a se putea ajunge la nici un rezultat, motivul fiind că cetățenii nu acceptau să se trimită fetele în altă comună pentru a face aceste cursuri. Comitetul a hotărât înființarea a cinci școli în comunele Boteni, Dragoslavele, Rucăr, Ștefănești și Rădești și a unei școli în orașul Câmpulung, cheltuielile de amenajare a școlilor, plata personalului didactic, precum și cheltuielile cu materialele pentru demonstrațiile practice urmau să fie suportate de Comitetul județean de Patronaj. S-a aprobat în principiu să se acorde câte 5.000 lei diurnă pentru muncă excepțională, fiecărei maestre de gospodărie, conducătoarea Școlii de familie „ca un stimulent pentru deplina activitate ce trebuiau să depună”. Școala de la Dragoslavele era condusă de Maria Turcu, cea de Rucăr de Elena Olteanu, cea de la Rădești de Maria Dragomir și cea de la Ștefănești de Elena Andrei⁶⁰.

Pentru ajutorarea funcționării cantinelor școlare, în 20 noiembrie 1943 se va accepta oferta Consiliului de Patronaj pentru cumpărarea veselei necesare și anume: 600 de castroane și 600 de linguri. Acolo unde se solicitau alimente ținând cont că unele comune erau sărace, cazul comunei Beleți, unde luau masa între 30-40 copii zilnic, Comitetul venea în ajutor oferind gratuit diverse cantități de: mălai, macaroane, ulei, zahăr, marmeladă etc. De asemenea, au fost ajutate cu lemnăria necesară de la Ocolul Silvic CAPS școlile de la Mărăcineni și Pietroșani pentru terminarea construirii localurilor de cantină și înzestrarea acestora cu ceea ce era necesar.

Comitetul județean s-a implicat în procurarea de opinci copiilor școli „spre a nu mai suferi ca în anii precedenți” când s-au făcut demersuri pentru a se obține de la Consiliul de Patronaj un număr de opinci în mod gratuit dar li s-a comunicat în mod categoric că nu se puteau livra opinci decât contra-cost. Ca urmare, pentru copiii orfani, cei cu tatăl mobilizat și cei sărmani care luau masa la cantine inclusiv la cea organizată de Garnizoana Câmpulung, Consiliul de Patronaj București a repartizat în 1943, 2000 de perechi de opinci în valoare de 761.940 lei. Se dădeau câte 10 perechi la fiecare școală, iar pentru restul școlărilor care nu se încadrau în categoriile amintite, opincile se vindeau pentru suma de 390 lei⁶¹.

În 23 octombrie 1943, Biroul administrativ al Comitetului a hotărât ca pe timpul iernii să fie organizat un cămin IOVR care să funcționeze într-o cameră de la subsolul Prefecturii Mușcel unde era amenajată o cameră cu patru paturi suprapuse cu tot confortul necesar. S-a avut în vedere faptul că imobilul unde a funcționat căminul IOVR din strada Carol nu avea instalate sobe și nu putea fi încălzit pe timpul iernii⁶².

Conform circularei nr. 7740 din 13.09.1943, județul Mușcel trebuia să organizeze colonii pentru 500-600 de copii din județ, a căror întreținere să cadă în sarcina Comitetului județean de Patronaj. Ministerul de Interne a aprobat ca localul școlilor primare din regiunile climaterice să fie puse la dispoziția Consiliului de

⁶⁰ *Ibidem*, f. 44v.

⁶¹ *Ibidem*, dosar 55/1943, f. 28-33.

⁶² *Ibidem*, f. 31.

Patronaj pe timpul verii, pentru organizarea de colonii în folosul copiilor din mediul urban și rural⁶³.

Prin decizia Consiliului județean de Patronaj nr. 10 din 26.06.1943 se prevedea ca invalizii de război care veneau în Câmpulung în interese personale, să primească gratuit masa pe timp de trei zile. Masa pentru invalizi era servită la restaurantul „Ursea” pe baza bonurilor eliberate de Biroul administrativ din cadrul Comitetului județean. În perioada 12 noiembrie 1943 – 19 ianuarie 1944 s-au servit 109 mese cu meniu fix, date invalizilor în mod gratuit în valoare de 7.630 lei⁶⁴.

În anul financiar 1943, Comitetul județean a avut încasări de 5.221.746 lei și a făcut plăți în valoare de 4.220.639 lei rămânând în casă 1.001.107 lei⁶⁵. Situația mai puțin bună în ceea ce privește realizările comitetului s-a datorat ca și în anul precedent lipsei de înțelegere a cetățenilor cu stare materială, care nu au binevoit a contribui cu donații sau subvenții. S-au încercat toate mijloacele de convingere dar au rămas „rezultate anemice, având caracterul unor simptome de saturație”. Cu toată intensificarea propagandei în rândul populației județului, nu s-au putut realiza sume mai mari față de anul 1942. Pentru anul 1944 se prevăzuse în bugetul Comitetului sume de bani destul de modeste pentru activitatea și sectoarele de activitate ale comitetului. Se prevăzuse suma de 200.000 lei pentru subvenționarea comitetelor locale de patronaj; 100.000 lei pentru filiala „Principele Mircea”; 200.000 pentru înființarea în Câmpulung a unui cămin de bătrâni; 1.000.000 lei pentru aprovizionarea cantinelor din comunele care aveau refugiați, precum și pentru furajele necesare vitelor acestora; 20.000 lei subvenție pentru Eforiile spitalicești; 400.000 lei pentru asistența și ocrotirea socială; 100.000 lei pentru coloniile de vară; 400.000 lei pentru ajutorarea răniților, invalizilor și luptătorilor; 100.000 lei pentru spitalele zonă interioară (ZI); 300.000 lei pentru înzestrări cu mobilier, obiecte de primă necesitate, reparații, încălzit, iluminat, construcții de sobe.

Sumele aprobate pentru anul 1944-1945 pentru Comitetele locale de patronaj, comitetul orașenesc Câmpulung și comitetul județean se ridicau la suma totală de 21.647.090 lei în condițiile în care de la 1 martie 1944 comitetele locale de patronaj aveau buget propriu⁶⁶.

Comitetul de Patronaj Mușcel în 25 ianuarie 1944 raporta Consiliului că sediul comitetului era în cadrul Prefecturii Mușcel. Președinți de onoare erau: Lița Colonel Baranga din comuna Valea Mare Podgoria și Constantin I.C. Brătianu din București. Membri de drept erau: generalul Th. Nicolau, colonel N. Tănăsescu, dr. Dumitru Georgescu și I. Marinescu. Membri numiți: Maria Stănescu, Gheorghe Tănăseanu, N. Bratu, N. Udrișteanu, Vela Anastase și preot Dimulescu. Comitetul de direcție era compus din generalul Th. Nicolau, dr. D. Georgescu, I. Marinescu, dr. Gh. Tănăseanu și Aurelia Ghețu, secretară. Vicepreședinte era dr. D. Georgescu, iar membri cooptați provizoriu erau în număr de 75. În județul Mușcel erau 76 de comitete rurale și un comitet urban în Câmpulung⁶⁷.

⁶³ *Ibidem*, dosar 86/1944, f. 296.

⁶⁴ *Ibidem*, dosar 93/1944, f. 10.

⁶⁵ *Ibidem*, f. 22.

⁶⁶ *Ibidem*, f. 77.

⁶⁷ *Ibidem*, 85/1942-1944, f. 47-48.

În februarie 1944, Comitetul de Patronaj al orașului Câmpulung semna Comitetului județean că sarcinile deveneau din ce în ce mai mari și nu mai puteau fi îndeplinite cu bugetul extrem de sărac pe care îl aveau la dispoziție. Dintre sarcinile pe care trebuiau să le îndeplinească amintim: ajutoare la sărbătorile de Paști și Crăciun pentru circa 200 de familii de concentrați; ajutorarea văduvelor de război din 1916; ajutorarea a 27 de invalizi, 53 de văduve și 70 de orfani de război; ajutoare pentru familiile nevoiașe și persoane izolate în număr de 200 cărora li se dăduseră lemne de foc pe 10 luni în valoare de 104.895 lei; ajutoare constând în haine și rufe pentru școlarii nevoiași din cele 14 școli primare și grădinițe de copii din oraș pentru care s-au cheltuit cu ocazia sărbătorilor de Crăciun din 1943, 273.408 lei rămânând fără ajutor mai mult de 2/3 din elevii și elevele propuși a fi ajutați. La inspecțiile făcute se constata că majoritatea elevilor au o singură cămașă iar din cei ajutați cu haine nu aveau nicio cămașă; întreținerea a circa 500 de elevi în cele 14 cantine aflate în sarcina comitetului local care a cheltuit 532.469 lei; nevoia înființării unei instituții publice pentru copiii și infirmi⁶⁸.

Veniturile, destul de restrânse, ale comitetului local proveneau din colecte și cotizații ce însumau circa 1.400.000 lei anual. Cotizațiile se luau de către cantinele școlare, fiecare cotizând în sectorul în care funcționau. Deoarece Comitetul de Patronaj județean luase măsuri de a se colecta de la orașeni, pentru comitet, cotizațiile pentru cantinele școlare scăzuseră simțitor, periclitând nu numai buna funcționare a cantinelor, dar însăși existența lor. Vechii cotizatori, pe drept sau nu, se eschivau de la plată sub pretext că s-au înscris la Prefectură și plătesc acolo. Ca urmare a acestor lucruri, Comitetul local Câmpulung solicita să nu se mai facă în oraș nicio cotizație pentru Comitetul județean de Patronaj deoarece în toată țara județul nu lua nimic din orașul de reședință, ba mai mult, orașele de reședință erau ajutate de către județ.

Refugiații din diferitele părți ale țării, din Bucovina și Basarabia, sosiți în Câmpulung nu puteau fi cazați în oraș fiind trimiși în comunele învecinate. Majoritatea soseau cu trenul de după-amiază sau cel de seară și nu mai aveau posibilitatea de a se adăposti pe timpul nopții din lipsa spațiilor de cazare. În luna februarie 1944, în plină iarnă, refugiații neavând posibilități să-și achiziționeze camere la hoteluri, se solicita rechiziționarea unor camere care să fie amenajate prin grija Comitetului județean de Patronaj în dormitoare provizorii pentru refugiați⁶⁹.

Conform telegramii nr. 12.380 din 27 martie 1944 a Consiliului de Patronaj București trebuiau luate imediat măsuri pentru înființarea de cantine în fiecare comună pe unde treceau convoaiele de refugiați cu mijloace hipo și auto unde să se servească ciorbă, ceai și pâine. Pentru cheltuielile ce urmau a fi făcute se primeau avansuri prin comisariatul refugiaților. Se solicita de asemenea înființarea sau dezvoltarea cantinelor pe nodurile de comunicație CFR, cantinele comunale urmând să funcționeze în cadrul cantinelor școlare cu vesela și materialul existent, urmând să se facă apel la toți oamenii cu stare pentru a da „materiale în natură” pentru cantine.

Ca urmare a telegramii în 28 martie 1944, conform ordinului MAI 5766 se înființează în Gara Golești o cantină pentru refugiați unde se distribuia ceai și pâine.

⁶⁸ *Ibidem*, dosar 86/1944, f. 260.

⁶⁹ *Ibidem*, f. 261.

Zahărul se distribuia din magazia Comitetului județean de patronaj iar pâinea se plătea de Comitetul local comunal⁷⁰.

În luna martie 1944, prefectul județului generalul Th. Nicolau a inspectat toate comunele pentru a lua cele mai bune măsuri pentru „cartiruirea evacuaților”, ocazie cu care a inspectat căile de comunicații, pătulele comunale, modul de aprovizionare a celor refugiați și casele unde au fost cazați. De asemenea, au fost verificate suprafețele însămânțate explicându-le oamenilor avantajele prașilei a treia și a semănăturii în două arături.

Comitetele locale comunale primeau bani pentru a acorda ajutoare refugiaților pe baza anchetelor sociale și a fișelor de ajutor, mai ales în perioada de iarnă când era absolut necesar ajutorul pentru asigurarea acestora cu hrană și îmbrăcăminte. Încă din luna mai 1944, Prefectura Mușcel primise un fond de 3.000.000 lei de la Comisariatul General al Refugiaților, iar în luna iulie încă 1.000.000 pentru asistența refugiaților. În luna noiembrie însă nu mai existau decât 1.000.000 lei din care 600.000 lei au fost utilizați pentru încălțăminte, stofă și pânză, iar 400.000 lei s-au cheltuit cu asigurarea îmbrăcămintei, înscrierii la școală și găzduirea elevilor refugiați fără părinți în număr de 10 care, fiind elevi la școlile secundare, aveau nevoie pentru întreținere și plata taxelor⁷¹. Conform ordinelor, în principalele gări CFR urmau să fie organizate cantine care să deservească armata și populația în trecere. În gara Câmpulung nu s-a organizat o astfel de canină în luna noiembrie 1944, dar comitetul a rezervat o anumită sumă de bani pentru a putea ajuta cu subvenție organizarea unei astfel de cantine.

MAI cu ordinul 2113 din 3 februarie 1944 solicita permanent întocmirea de tabele cu privire la ajutoarele distribuite populației IOVR care să cuprindă tot ceea ce se distribuia în materie de vite, păsări, mașini agricole, îmbrăcăminte, pânzeturi, încălțăminte, obiecte casnice, alimente, cereale, ajutoare în bani și diverse alte bunuri pentru a vedea clar cantitățile și modul lor de distribuire⁷².

Din cauza războiului și a trecerii trupelor sovietice, multe comitete locale au pierdut din vesela cantinelor școlare, astfel că în luna noiembrie mai existau 331 de castronașe, 540 de linguri, 100 de oale emailate și 94 de cratițe emailate. Ca urmare, Comitetul județean de Patronaj a solicitat o evidență a tuturor cantinelor școlare care aveau nevoie de veselă pentru a putea fi cumpărată.

Conform ordinului MAI 10.282 din 2 mai 1944, trebuiau înființate în fiecare comună din județ cămine de zi pentru copii dar deoarece părinții nu doreau să-și dea copiii la aceste cămine, în anul 1944 nu au funcționat aceste cămine⁷³.

La solicitarea Consiliului de Patronaj cu adresa nr. 988 din 24 iunie 1944, Comitetul județean arăta că deține un cămin IOVR în orașul Câmpulung, Comitetul orășenesc Câmpulung deținea o cantină obștească pentru populația refugiată, erau înființate trei colonii de vară pentru copiii evacuați din București, iar comitetele locale Lerești, Gorganu și Topoloveni organizaseră cantine obștești pentru populația refugiată și stabilită în acele comune⁷⁴. Erau prezentate greutățile în activitatea comitetului

⁷⁰ *Ibidem*, f. 360.

⁷¹ *Ibidem*, dosar 107/1944, f. 52.

⁷² *Ibidem*, dosar 86/1944, f. 263.

⁷³ *Ibidem*, dosar 116 bis/1944, f. 3v.

⁷⁴ *Ibidem*, dosar 85/1942-1944, f. 221.

județean și cele comunele cauzate de lipsa funcționarilor de birou care se făcea resimțită ca urmare a sistemului complicat de evidență a activităților contabile impus cu exercițiul financiar 1942-1943. Era absolut necesară angajarea unei secretare sociale care să se ocupe de evidența fișelor celor ajutoarați, a ajutoarelor acordate și a anchetelor sociale. Din luna ianuarie au fost efectuate exerciții în vederea ajutorării unor eventuali sinistrați proveniți din cauza bombardamentelor aeriene astfel că s-a început o colaborare cu Subzona de Apărare Mușcel.

În tot anul 1944 s-au acordat subvenții coloniilor de copii Rucăr, Dragoslavele și Lerești unde erau evacuați copii din București, construirii băii de la Lerești necesară copiilor evacuați, comitetelor locale comunale, spitalelor zonă interioară nr. 199, 315, 391, 611, sanatoriului din Rădești, cantinelor din Câmpulung, societăților de Cruce Roșie și „Principele Mircea”, cantinei intelectualilor care a funcționat în Câmpulung în lunile iulie august în localul Școlii de băieți nr. 2 (s-au cheltuit 507070 lei), Asociației „Amicele Tinerelor Fete”, Filiala Mihăești, aprovizionarea răniților cu alimente, țigări, cărți poștale, dulciuri, distribuirea de zahăr pentru muncitorii și minerii societății Concordia, Casei Polone etc. Soldul Comitetului județean în noiembrie 1944 era de 2.989.383 lei⁷⁵.

Legea nr. 226 din 13 aprilie 1944 apărută în baza raportului întocmit de Ministerul Justiției, modifică art. 50 și 51 din Codul penal în sensul că de asistența liberaților din penitenciare și ajutorarea acestora pentru reîncadrarea socială, precum și ajutoarea materială a familiilor acestora și a minorilor trecea în subordinea Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale. Toate Societățile de patronaj oficiale se desființau iar bunurile lor, inclusiv datoriile acestora, treceau asupra aceluiași Consiliu de Patronaj⁷⁶.

Conform ordinului Ministerului de Război nr. 1392 din 3 septembrie 1944, Consiliile și Comitetele de Patronaj județene, comunele și rurale se desființau urmând ca toate materialele de care dispuneau să fie inventariate până la 12 septembrie 1944, iar apoi predate cu procese-verbale Garnizoanelor militare din orașele de reședință unde erau puse sub pază⁷⁷. Ca urmare, Corpul I teritorial cu ordinul nr. 77146 din 5 septembrie 1944 a dispus blocarea oricăror activități materiale și financiare ale Comitetului județean Mușcel și începerea inventarierii bunurilor deținute⁷⁸.

Decretul Lege 459 publicat în „Monitorul Oficial” nr. 213 din 15 septembrie 1944, stabilește că de la acea dată, Consiliul de Patronaj nu-și întrerupea activitatea, urmând să funcționeze pe lângă Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, iar Comitetele de Patronaj vor funcționa ca membri de drept. Cu ordinul nr. 23.082 din 18 septembrie 1944, Consiliul de Patronaj solicită să nu se mai execute ordinul 1392 al Ministerului de Război iar gestiunile nu se vor mai preda garnizoanelor. Toate comitetele continuându-și activitatea sub forma Ligii Operelor Sociale. Conform ordinului 23.092 din 18 septembrie, Consiliul de Patronaj va preciza care vor fi noile organe de conducere ale Comitetelor de patronaj și cine va face parte din acestea⁷⁹.

⁷⁵ *Ibidem*, dosar 107/1944, f. 54-57.

⁷⁶ *Ibidem*, dosar 85/1942-1944, f. 305.

⁷⁷ *Ibidem*, f. 377.

⁷⁸ *Ibidem*, f. 395.

⁷⁹ *Ibidem*, f. 404.

Ca urmare, conform cu art. 19 din Decretul Lege 459 la data de 2 octombrie 1944 se va constitui noul Comitet de Patronaj Mușcel format din prefect general Theodor Nicolau ca președinte, colonel Georgescu V. Ioan comandantul Garnizoanei, dr. D. Georgescu medicul primar al județului, I.G. Marinescu primarul orașului și Maria Damian șefa Biroului administrativ ca secretară a comitetului. Conform ordinului circular nr. 23.140 din 22 septembrie 1944 al Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale se dispunea a se completa comitetul și cu membri numiți. Ca urmare, au fost numiți ca reprezentanți ai instituțiilor de educație profesorul Romulus Onofrei directorul Liceului de băieți și N. Bratu inspector școlar județean, ca reprezentanți ai societăților de binefacere dr. Gh. Tănăseanu, președintele Societății de Cruce Roșie și Maria Stănescu președinta Societății Princișele Mircea și ca reprezentanți ai clerului, preot Gh. Murărescu, protoiereul județului și preot I. Nicolaescu. Marii donatori sau donatoare neexistând nu au putut fi numiți urmând ca aceștia să fie numiți ulterior dar numai dacă ar fi făcut mari donații⁸⁰.

Din cauza desfășurării luptelor și cazării trupelor sovietice, în luna septembrie 1944, populația comunei Ștefănești a fost evacuată în comunele: Racovița și Conțești unde comitetele locale au organizat cantine obștești pentru copiii evacuați, s-au ocupat de cazarea populației. Comitetul județean a acordat câte 50.000 lei fiecărei comune ca subvenție pentru procurarea de hrană și a distribuit gratuit câte 25 kg zahăr și paste făinoase⁸¹. Tot ca ajutoare, Comitetul a distribuit câte 100 kg zahăr și 100 kg paste făinoase Asociației Tinerelor Fete – Filiala Mihăești care solicitase ajutoare materiale și bănești pentru întreținerea celor aproximativ 80 de fete în căminul asociației.

Cu ordinul 1455 din 11 octombrie 1944, va fi readusă la București arhiva Consiliului de Patronaj care în conformitate cu circulara 1.004 din 7 august fusese evacuată în comuna Plugova, județul Severin. Astfel orice probleme referitoare la activitatea comitetului județean puteau fi solicitate pentru a dovedi modul în care a activat Comitetul județean.

Pe exercițiul 1944-1945, Comitetul județean a încasat suma de 18.504.755 lei și a făcut plăți de 18.018.470 lei.

În ianuarie 1945, conducerea Comitetului județean al Operelor Sociale Mușcel a fost felicitată pentru grija pe care a avut-o față de refugiații și răniții din spitale, precum și pentru serbările organizate pentru ajutorarea răniților, precum și a Moldovei și Ardealului⁸². În 27 ianuarie 1945 în funcția de vicepreședinte al Comitetului a fost numit dr. D. Georgescu. Tot în ianuarie 1945, Asociația Învățătorilor din județul Mușcel solicita Comitetului de Patronaj ajutoare pentru buna funcționare a cantinei și a dormitorului pentru fiii învățătorilor în număr de 30 și pentru 5 elevi refugiați, deschis în 13 noiembrie 1944. Comitetul se obligase să acorde câte patru steri de lemn lunar de fiecare elev, 100 de kg cartofi de fiecare elev pe an, 15 kg fasole de fiecare pe an, 1 kg untură sau ulei pe lună și 4000 de lei pentru elevii care luau o masă „destul de bună” (primeau carne de patru ori pe săptămână). Asociația, a cărui președinte era Moise G. Marinescu solicita acordarea lemnului pe toate lunile, decembrie – martie, adică 20 metri steri, pentru a face față nevoilor de încălzit. Se mai solicita 15 tacâmuri, veselă și

⁸⁰ *Ibidem*, dosar 107/1944, f. 42-43.

⁸¹ *Ibidem*, dosar 116 bis/1944-1945, f. 18.

⁸² *Ibidem*, dosar 107/1944, f. 22.

pânză pentru a face trei fețe de mesă, lungi de patru metri. Cei cinci elevi refugiați nu aveau nici cămăși, nici fețe de pernă sau cearceafuri de paturi și nici nu se plătise nici un ban pentru întreținerea lor⁸³. În 15 ianuarie 1945 li s-a acordat un vagon de lemne pentru asociație dar nu și vesela pe care o mai primiseră odată. În luna aprilie se arăta că elevii refugiați nu mai puteau fi întreținuți cu suma de 12.000 lei lunar solicitându-se suma de 16.000 lei lunar. În conformitate cu ordinul nr. 23.277/1944 al Ligii Operelor Sociale, elevii care nu mai aveau loc la internate trebuiau plasați pe la gazde acordându-li-se tot sprijinul financiar. Astfel, trei elevi au fost plasați numai pentru dormit, pentru care se plătea 5.000 lei lunar, fără lemne, iar un elev era plasat în gazdă, pentru care se plătea 8.000 lei lunar.

În 30 martie 1945, conform ordinului Ministerului Sănătății și Asistenței Sociale, Liga Operelor Sociale, Comitetul județean Mușcel cu adresa 685 din 3 aprilie 1945 comunica că nu deține nici un bun imobil cu titlul de proprietate dobândit prin cumpărare sau donație. Președinte era prefectul Ion Napotescu numit în aprilie 1945⁸⁴. Totodată se raporta că în conformitate cu prevederile Decretului Lege 620 publicat în „monitorul Oficial” nr. 282 din 5 decembrie 1944, nu au existat „distrugerii sau pierderi produse prin fapte de război” la comitetele locale de patronaj și nu se găseau materiale provenite din URSS care trebuiau restituite.

Comitetul județean în conformitate cu raportul lucrătorilor de la IAR Câmpulung care înființaseră un leagăn de copii și solicita acordarea de ajutoare și subvenții au delegat în aprilie 1945 pe dr. Georgescu să facă cercetări și totodată propuneri cu tot ceea ce era necesar și să li se dea „ce va crede dânsul”. Marea problemă rămânea aprovizionarea cu zahăr și care fusese distribuit aproape în întregime, 3600 kg din 4000 kg primite de la București, astfel că s-a hotărât să se distribuie începând cu 14 aprilie câte o jumătate de kg pentru fiecare refugiat care se înapoia la locul de origine și numai pe bază de fișe individuale și foi de drum. Cantinele însă și școlile de copii aveau prioritate în distribuirea zahărului⁸⁵.

În iunie 1945 se consemna faptul că din cauza războiului Comitetul local Priboieni a pierdut în ziua de 7 noiembrie 1944 fiind luate de trupele sovietice în trecere spre Timișoara suma de 16.907 lei, 10 litri de vin, o cratiță de 10 litri, 20 de castroane și 20 de linguri⁸⁶.

În tot anul 1945, Comitetul județean al Operelor Sociale a continuat să distribuie alimente pentru cantinele școlare, să acorde subvenții pentru comitetele locale, să aprovizioneze cu alimente și îmbrăcăminte răniții din spitale și ostașii de pe front cărora li s-au împărțit: ouă, țigări, cozonaci, zahăr, vin, cărți, brânză, miei etc. Pentru dispensarele de sugari din județ care acordau asistență unui număr mare de sugari și copii ai refugiaților din Basarabia și Moldova s-a aprobat distribuirea de zahăr, iar în folosul populației nevoiașe din Ardeal și Moldova a fost înaintată Comitetului central din București suma de 1.510.290 lei proveniți din subvenții. S-a

⁸³ *Ibidem*, dosar 122/1945, f. 12-13, 24.

⁸⁴ *Ibidem*, dosar 117/1945, f. 38.

⁸⁵ *Ibidem*, dosar 116 bis/1944-1945, f. 40.

⁸⁶ *Ibidem*, dosar 130/1945, f. 48.

aprobat efectuarea unei colecte în oraș și județ începând cu 25 octombrie 1945 pentru construirea unui azil de bătrâni în Câmpulung⁸⁷.

Comitetul local Câmpulung a înaintat la București fișa doamnei Livia Maiorescu Dymza, fiica lui Titu Maiorescu care se stabilise în Câmpulung în anul 1942, împreună cu fiicele sale Ioana și Livia și cele două nepoate Ianina și Tereza, pentru ajutorare din partea organizației centrale. Comitetul local Câmpulung îi acordase suma de 30.000 lei și diferite alimente dar se cerea din partea Bucureștiului o subvenție specială pentru ajutorarea acestei familii și recomandarea de a fi ajutată și de Asociația Apărării Patriotice⁸⁸.

Acestea au fost unele din aspectele activității desfășurate de Comitetul Județean Mușcel de Patronaj în perioada 1941-1945 a căror realizări au fost destul de fructuoase și care s-ar fi ridicat la un nivel mai mare dacă s-ar fi putut obține sume mai mari din donații și subvenții.

THE COUNTY COMMITTEE OF PATRONAGE MUȘCEL 1941-1945

Abstract

This study presents the activity of the County Committee of Muscel Patronage, concerning the social works, performed between 1941-1945 and which by the hard work of the prefect, president of this committee together with other members, succeeded in providing social assistance and material and financial support to IOVR members and to the families of the war mobilized persons. It was intended especially to improve the children's life quality by establishing school canteens and purchasing clothes and footwear for them, with the support of the funds collected by donations, subventions, appeals, subscription lists etc.

⁸⁷ *Ibidem*, f. 72-75.

⁸⁸ *Ibidem*, f. 75.